

Het Vlaams Fonds voor de Letteren

Koen Van Bockstal en Els Aerts, VFL

Wanneer werd het Vlaams Fonds voor de Letteren opgericht?

Het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL) is een initiatief van het Vlaams Parlement en de Commissie Cultuur. Het VFL werd decretaal opgericht op 30 maart 1999, maar was pas echt operationeel vanaf 1 januari 2000.

Wat is jullie opdracht en hoe vullen jullie die in?

“Het VFL steunt de Nederlandstalige letteren en de vertaling in en uit het Nederlands van literair werk in de brede zin van het woord. Op die manier helpt het ook om de sociaaleconomische positie van Vlaamse auteurs en vertalers te verbeteren.” Zo staat het in ons decreet. Het VFL verleent subsidies, informatie en documentatie. We organiseren en financieren projecten, samenwerkingsplatforms en andere initiatieven.

Wat hebben jullie al kunnen verwezenlijken?

Enkele van onze belangrijkste realisaties:

- Elk jaar investeert het VFL gemiddeld 1,4 miljoen euro rechtstreeks in auteurs. Na veertien jaar draait de volledige systematiek van subsidiëring dan ook als een goed geoliede machine. We werken met negen vaste en twee ad hoc adviescommissies, die jaarlijks zo'n 3000 subsidiedossiers behandelen. 23 subsidielijnen bieden een antwoord op de vragen van onze doelgroep en achterban. Voor gemiddeld 125 auteurs zorgt het VFL voor een belangrijke aanvulling op hun regulier inkomen, waardoor ze tijd kunnen vrijmaken om zich ten volle met creatie bezig te houden.
- De jongste jaren besteedden we minstens 225.000 euro aan gemiddeld 110 vertalingen van Vlaamse literatuur in 25 verschillende talen. Vanaf dit jaar zetten we bovendien ook actiever in op de aanwezigheid van Vlaamse auteurs op buitenlandse podia en festivals en in residenties.
- Ons Vertalershuis biedt sinds 2009 gratis verblijf en een onkostenvergoeding aan twee vertalers, die gedurende een maand worden ondergedompeld in een Vlaams taal- en cultuurbad. Zij komen in Antwerpen in alle rust en sereniteit werken aan een vertaling van een Nederlandstalig werk in een andere taal.
- Het VFL heeft samen met de VAV (Vlaamse Auteursvereniging) en de VUV (Vlaamse

Uitgevers Vereniging) werk gemaakt van het 'modelcontract voor Nederlandstalige uitgaven'. Dat garandeert minimaal dat een aantal belangrijke auteursrechtelijke principes duidelijk en op een billijke wijze worden gerespecteerd en vergoed.

- Als een van de eerste Europese letterenfondsen koos het VFL er van bij het begin voor om ook Vlaamse kwalitatieve strips te promoten in Europa en de wereld. Auteurs als Brecht Evens, Judith Vanistendael, Olivier Schrauwen hebben hun wereldwijde succes uiteraard te danken aan hun uitzonderlijke talent, maar met zijn kordate en innovatieve aanpak heeft het VFL hen mee internationaal op de kaart gezet.
- Samen met de VAV en Boek.be was het VFL de drijvende kracht bij de oprichting van het 'BoekenOverleg', waarvan ook de VVBAD lid is. Dat platform verenigt alle relevante spelers uit de boekensector in Vlaanderen en behartigt de gezamenlijke belangen.

Welke evoluties bemerken jullie in het literaire klimaat?

Het boek als cultuurproduct heeft niet langer een geprivilegieerde status en moet concurreren met digitale media, sociale media, games, film, sport en andere mogelijkheden om vrije tijd op een zinvolle manier in te vullen. Daarom moeten we zorgen voor een duidelijkere communicatie over de meerwaarde van een boek. Ook uitgevers worden kieskeuriger in hun uitgeefbeleid. Onder invloed van het algemene economische klimaat en de winstmarges die onder druk staan, bestaat de kans op verschrapping van het aanbod.

Hoewel de aandacht voor literatuur in de traditionele media onder druk komt te staan, is de populariteit van literaire manifestaties nog nooit zo groot geweest als vandaag. Literaire evenementen trekken overal te lande bijzonder veel publiek en er komen maandelijks nieuwe initiatieven bij. Daarbij sluit ook de opmars van leesclubs en leeskringen aan. Steeds meer komen groepjes vrienden of burens op regelmatige tijdstippen samen om op informele wijze te discussiëren over een boek of auteur. Anderzijds ontwikkelden ook bibliotheken en cultuurhuizen zoals Bozar en Passa Porta initiatieven in die richting.

> Lees ook p. 32

Het huis 'Lente' in de Generaal van Merlenstraat in Berchem waar het Vlaams Fonds voor de Letteren is gehuisvest.

regeling ook open voor zorginstellingen, cultuur- en gemeenschapscentra, leesclubs en kunstencentra.

- Minstens even belangrijk voor de blijvende en duurzame aandacht van literatuur, auteurs en vertalers is onze subsidieregeling voor literaire manifestaties en organisaties. Via een sterk literair middenveld en een aantal gedreven organisaties eist literatuur in allerlei presentatievormen haar terechte plek op in de culturele en activiteitenagenda van steden en gemeenten.
- De aandacht voor het boek in het algemeen en voor literatuur in het bijzonder bij de media is voor het VFL een prioriteit. Er zijn regelmatige contacten met de VRT en met de dag- en weekbladen over hoe zij op een blijvende, duurzame en liefst wervende wijze aandacht aan auteurs en literatuur willen besteden.
- Leesplezier is een essentiële voorwaarde voor een gezond en dynamisch klimaat voor auteurs en literatuur. In onze nauwere samenwerking met de Stichting Lezen zullen we daar de komende jaren nog meer aandacht aan besteden. Maar ook afstemming met de onderwijssector is een belangrijke voorwaarde om dit mee te helpen realiseren.

Welke raakvlakken zijn er met de BAD-sector?

De BAD-sector is net zoals het VFL een actief lid van het BoekenOverleg en dus verdedigen we samen de eisen van ons memorandum 'Boeken op Tafel'. Samen met de BAD-sector zijn we ons ook bewust van en bezorgd over de dreigende verschraling bij de bibliotheken. Die kiezen er, begrijpelijk, voor om in crisistijden zo weinig mogelijk in de personeelskosten, maar eerder in werkingskosten te snijden. Auteurslezingen dreigen hiervan een eerste slachtoffer te worden.

Financiële ondersteuning en het mee mogelijk maken van auteurslezingen is een kerntaak van het VFL, maar hiernaast bieden we ook inhoudelijke steun. Hoewel bibliothecarissen zelf over een schat aan kennis en ervaring beschikken, merken we een stijgende vraag naar tips voor interessante auteurslezingen. Niet alleen lezingen over WOI zijn momenteel gegeerd goed, ook de vraag naar jong talent (zowel bij illustratoren als bij auteurs) is opmerkelijk. ■■

“HOEWEL DE AANDACHT VOOR LITERAATUUR IN DE TRADITIONELE MEDIA ONDER DRUK KOMT TE STAAN, IS DE POPULARITEIT VAN LITERAIRE MANIFESTATIES NOG NOOIT ZO GROOT GEWEEST ALS VANDAAG.”

Hoe speelt het Fonds hierop in?

- Bijna 30 procent van de Vlamingen leest nooit een boek. Het memorandum van het BoekenOverleg 2014 pleit dan ook voor een imagocampagne ter promotie van het lezen, lenen en kopen van boeken.
- Om uitgevers de kans of mogelijkheid te bieden om ook minder evidente literaire genres als poëzie, essay, biografie te blijven uitgeven, kunnen ze bij het VFL een beroep doen op productiesubsidies. Vanuit diezelfde optiek riep het VFL enkele jaren geleden ook een boekhandelsregeling in het leven. We stimuleren boekhandels om activiteiten met auteurs te organiseren, en geven hen een aantal gratis boeken die tot stand zijn gekomen met steun van het VFL.
- Tot voor kort waren de gesubsidieerde auteurslezingen gereserveerd voor bibliotheken, scholen, leesclubs en sociaal-culturele verenigingen. Sinds vorig jaar zetten we die